

Ģeogrāfijas stunda

Mācību stundu plāns

Autore: Sintija Soboļeva - ģeogrāfijas un sākumskolas skolotāja Liepas pamastkolā, humānās pedagoģijas praktizētāja.
SAZINIES!
e-pasts: sintijasoboleva@inbox / m.t. - 29350682

Mācību priekšmets: ģeogrāfija.
Klase: 9. klase.
Mācību stundas ilgums: 80 min. (2 x 40 min).
Mācību stundas tēma: iedzīvotāju pārvietošanās – migrācija.
Mācību stundas mērķis: izprast cilvēku pārvietošanās cēloņus un problēmas saistībā ar migrāciju valsts teritorijā un ārpus tās robežām.

**Mācību stundā
sasniedzamie rezultāti:**

1. Skolēni zina migrācijas veidus un jēdzienus – imigrācija, emigrācija, sezonālā migrācija, svārstmigrācija, deportācija.
2. Analizē cilvēku migrācijas cēloņus un problēmas, kas saistītas ar iedzīvotāju pārvietošanos gan dažādu vēsturisko notikumu ietekmē, gan mūsdienās.
3. Apzinās cilvēcisko vērtību nozīmi un izsaka savu personīgo viedokli par totalitārās varas ietekmi uz deportētajiem cilvēkiem, izmantojot Melānijas Vanagas muzeja virtuālo ekspozīciju „ESI PATS!”.

**Mācību stundā
nepieciešamie resursi:**

Tehniskais aprīkojums

1. Dators katram skolēnam.
2. Pleijera austiņas katram skolēnam.
3. Projektors un ekrāns.
4. Interneta pieslēgums.

Ja nav tehniskas iespējas nodrošināt katru ar datoru un austiņām, tad skolotājs var demonstrēt virtuālo ekspozīciju pa sadaļām visai klasei ar projektora palīdzību.

Skolotāja veidotie materiāli

Darba lapu komplekts:

- DL-1 (Izdales materiāls “Migrācijas veidi”);
- DL-2 (Darba lapa aktivitātei “Labi-rints”);
- DL - 3 (Darba lapa “Karte”);
- DL - 4 (Darba lapa “Ceļasoma”).

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

NOSKAŅOŠANĀS STUNDAI

Uz tāfeles dotas Marikas Svīķes dzejas rindas, kas ir šīs stundas vadmotīvs.

1. Aicina tās izlasīt un padomāt, kāda varētu būt šīs stundas tēma.
2. Iepazīstina skolēnus ar mācību stundas mērķi un sasniedzamajiem rezultātiem.

1. Pēc dzejoļa izlasīšanas, katrs min iespējamus variantus, par ko būs šīs dienas stunda, kopā ar skolotāju noskaidro stundas tēmu.

***

*Tu esi te, jo te ir tava vieta,
Varbūt, ka laimīgs vari arī citur būt.
Bet varbūt citur trūks tā saules
rieta,
Ko tikai šeit sirds sajūt.*

*Tavs pagalms arī citur var tikt
veidots,
Un savu ligzdu vari vīt aiz
trejdeviņiem kalniem.
Bet tavas upes lakstīgalu gan
neviens tev līdzī nedos,
Kas dzied tik saprotamiem
vārdiem.
/M. Svīķe „Tikai šodien”/*

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

AKTUALIZĀCIJA

5 minūtes

1. Lūdz nosaukt iemeslus, kādēļ cilvēki mēdz pamest savu mājvietu un dodas dzīvot citur.
2. Vērš uzmanību uz to, ka aizceļošana var būt, gan valsts robežās (lauki – pilsēta), gan ārpus tās robežām, tā var būt īslaicīga, vai ilgstoša, tā var būt brīvprātīga vai arī piespiedu.

1. Nosauc dažādus iemeslus, kādēļ cilvēki pamet mājas un dzimteni, kādēļ pārceļas dzīvot citur. Piemēram, darba meklējumi, mācības, dabas katastrofas, ģimenes attiecības, ieslodzījums, bēgļu gaitas, izsūtījums, labāku sociālo apstākļu meklējumi utt..

Skolēnu atbildes var apkopot domu zirneklī uz tāfeles.

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

APJĒGŠANA UN LIETOŠANA

3 minūtes

Skolēniem izdala DL-1, (izdāles materiāls „Migrācijas veidi”), aicina iepazīties ar jaunajiem jēdzieniem.

Izpēta shēmu, iepazīstas ar jaunajiem jēdzieniem, uzdod jautājumus neskaidrību gadījumā.

DL-1 (skat. pielikumā) veidota izmantojot mācību grāmatu (Gunta Šustere, “Latvijas ģeogrāfija 9.klasei”, Apgāds Zvaigzne ABC, 2011).

5 - 10 minūtes

Pastāsta par galvenajām iedzīvotāju plūsmām gan dažādu vēsturisko notikumu ietekmē, gan mūsdienās. Aicina skolēnus atcerēties vēstures un sociālo zinību stundās gūtās zināšanas par iedzīvotāju pārvietošanos dažādos laikos.

Atsauc atmiņā vēstures notikumus, kas saistīti ar iedzīvotāju emigrāciju, min piemērus un izsaka savu viedokli par migrācijas iemesliem mūsdienās.

Stāstījumā izmantojamie interneta resursi, kurus var demonstrēt arī uz ekrāna.

<http://www.pmlp.gov.lv/>,

<http://www.csb.gov.lv/category/tagi/migracija>,

<http://pedas.lapamuzejs.lv>,

<http://www.e-okupacijasmuzejs.lv>

3 minūtes

Lūdz skolēnus, izmantojot DL-1, sagrupēt iepriekš nosauktos (domu zirneklī apkopotos) aizceļošanas cēloņus.

Diskusijas ceļā secina, ka iedzīvotāju pārvietošanās var būt atšķirīga, gan pēc ilguma, gan teritorijas, gan politisku, gan sociālu iemeslu dēļ.

3 minūtes

Aicina skolēnus padomāt, kādi valstī ir ieguvumi un zaudējumi iedzīvotāju migrācijas ietekmē.

Min kā pozitīvās, tā negatīvās migrācijas sekas valsts politikā, ekonomikā, kultūrā un cilvēku dzīvē kopumā.

5 - 7 minūtes

Atgādina, ka migrācija mēdz būt ne tikai brīvprātīga, bet arī piespiedu kārtā, tādējādi aicina skolēnus iepazīties ar Melānijas Vanagas muzeja virtuālo ekspozīciju „ESI PATS!”. Izmantojot projektoru, tiek demonstrēta interneta vietnes www.esipats.lv sākuma lapa. Sniedz nelielu instrukciju, kā ir organizēta informācija šajā interneta vietnē. Demonstrējumā iepazīstina ar 5 galvenajiem varoņiem - piecgadīgo Intu Broku, Andri Eglīti un Ivaru Kārkliņu, astoņgadīgo Alni Vanagu un vienpadsmitgadīgo Ilgu Hāgemani.

Atceras, ka pie piespiedu migrācijas pieder bēgļu gaitas un deportācija. Vēro demonstrējumu un iepazīstas ar galvenajām sadaļām virtuālajā ekspozīcijā.

2 -3 minūtes

Skolēni tiek sadalīti nelielās grupās vai pāros (atkarībā no skolēnu skaita klasē).

Skolēni sadalās grupās vai pāros un ieņem vietas pie datoriem.

Vēlams, lai katram skolēnam ir pieejams dators un austiņas virtuālās ekspozīcijas apmeklēšanai, ja tādas iespējas nav, skolotājs demonstrē ekspozīciju uz ekrāna.

10 - 15 minūtes

Katrai grupai vai pārim izdala DL-2 (Darba lapa aktivitātei „Labirints”) Aktivitāte – „Labirints”: skolēni klausās un vēro virtuālo ekspozīciju „ESI PATS!”, izejot visu laika skalu. Darba lapā jāpārvietojas no sākuma laukuma pa laukumiem, kuros ir patiesie apgalvojumi. No katra apgalvojuma jānovelk bultiņa uz nākamo patieso apgalvojuma laukumu. Labirints ir iziets, ja atgriežas sākuma laukumā.

Iepazīstas ar DL-2 saturu. Apmeklē virtuālo ekspozīciju „ESI PATS!”. Aktivitāte „Labirints”, izpilda DL-2.

Skolotājs palīdz skolēniem orientēties ekspozīcijā, kā arī dod paskaidrojumus vai uzdod uzvedinošus jautājumus labirinta pareizai izpildei. Svarīgi, lai darboties grupās, skolēni savā starpā vienojas, kurš skatās kuras ekspozīcijas fragmentus, jo laika ierobežojumu dēļ katrs nevar noskatīties visu ekspozīciju.

5 minūtes

Uz ekrāna demonstrē pareizo ceļu labirintā DL-2 (skolotājiem) sākuma lapa.

Izvērtē paveikto, labo kļūdas.

Skolotājs ar skolēnu grupām diskusijas ceļā novērtē un apspriež paveikto.

5 minūtes

1. Lūdz katru grupu izvēlēties vienu no labirintā atzīmētajiem patiesajiem apgalvojumiem, kurš visvairāk iespaidojis, rosinājis uz pārdomām vai radījis visspilgtākās emocijas.
2. Katram pārim vai grupai izdala DL-3 (“Karte”).

1. Izsaka savu viedokli un pārdomas par šiem apgalvojumiem.
2. Apskata karti, novērtē kura reģiona karte tā ir, kāda laika posma karte, kas tajā attēlots.

Skolotājam vajadzētu vērst uzmanību uz latviešu un arī citu tautu pārdzīvotajām ciešanām, uz deportēto cilvēciskajām vērtībām, kas palīdzēja izturēt ārkārtīgi smagos un necilvēciskos apstākļus.
DL-3 izveidošanā izmantotie interneta resursi:
(<http://www.itl.rtu.lv/LVA/dep1941/gram1.php?param=5>)

3 - 5 minūtes	Aicina izvērtēt un izteikt viedokli par kartē redzēto informāciju.	Izsaka savas domas par kartē sniegto informāciju.	
10 - 15 minūtes	Demonstrē uz ekrāna interneta vietnes www.esipats.lv - DEPORTĀCIJA-CEĻĀ 3.fragmentu (Andra, Intas, Ivara, Aļņa un Ilgas stāstus). DL-3 aicina iezīmēt deportācijas ceļu.	Iezīmē galvenos deportācijas ceļa pieturas punktus DL-3 kartē.	Lai skolēniem būtu vieglāk orientēties un atzīmēt maršrutu, skolotājs katra bērna stāstījuma beigās aptur demonstrāciju un pēc laika turpina nākošo stāstu. Vajadzības gadījumā paskaidro kā atzīmēt vajadzīgo punktu.
3 - 5 minūtes	1. Lūdz skolēnus, pēc kartē dotā mēroga, aprēķināt iezīmētā ceļa garumu. 2. Ierosina mājās, izmantojot interneta resursus, noskaidrot patiesos attālumus starp kartē atzīmētajām vietām.	DL-3 veic mērījumus un aptuvenos aprēķinus.	Mērījumus veic aptuveni taisnā līnijā no punkta uz punktu. Šo uzdevumu nav jāuzskata kā obligātu mājas darbu, taču vienmēr būs skolēni, kam ir vēlme atrast kādu papildus informāciju.

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

REFLEKSIJA

2 minūtes

Stundas nobeigumā aicina noskatīties video, kas rosina skolēnus uz pārdomām un rada emocionālu noskaņu.
http://www.youtube.com/watch?v=o_Z-VCuQcr5E
Demonstrējuma laikā, mudina padomāt, kādas cilvēciskās vērtības un kādēļ katrs „paņemtu līdzi”, ja dzīvē nāktos pamest dzimteni.
Aicina šīs vērtības katram skolēnam uzrakstīt uz nelielām līmlapiņām.

Noskatoties video, skolēni pārdomā un uzraksta galvenās cilvēciskās vērtības, kas viņiem šķiet būtiskas, dzīvojot svešumā. Līmlapiņas katrs skolēns pielīmē uz lielas ceļasomas attēla (DL-4), kas atrodas pie tāfeles. Savas izvēlētas vērtības komentē un pamato savu izvēli.

Stundā izmantotais video :
http://www.youtube.com/watch?v=o_Z-VCuQcr5E
Andris Kivičs un Laura Dabare, "Latvijai".
Dziesmas neoficiālajai ilustrācijai izmantoti Latvijas Institūta video-materiāli *Welcome To Latvia* un *Sounds Like Latvia*.
Foto: Adelīna Darviņa.
Ceļasomas attēla (DL-4) vietā var būt īsta soma, kurā ielikt lapiņas.